

Н. С. Ісаєва

кандидат філологічних наук, доцент,
докторант кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТЕМА СЕСТРИНСТВА ТА ЛЕСБІЙСТВА У ПРОЗІ ЧЕНЬ ЖАНЬ: ПОШУК НОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

У статті здійснено спробу визначення особливостей зображення феномена сестринства і лесбійства в романі сучасної китайської письменниці Чень Жань «Приватне життя» (1995 р.) та повісті «Розкол» (1995 р.) як альтернативної ідентичності жінки.

Ключові слова: сучасна китайська жіноча проза, сестринство, лесбійство, гендерна ідентичність.

Постановка проблеми. У 90-ті роки ХХ ст. китайська література стає дзеркалом духовної та ідейної кризи китайського суспільства, зумовленої такими факторами, як нестабільність політичної системи після трагічних подій на площі Тяньаньмень 1989 р., розшарування суспільства і розпад єдиної системи цінностей унаслідок карколомного розвитку ринкової економіки та активних процесів урбанізації і вестернізації. Знаковою рисою літератури 90-х років, передусім жіночої, стає переакцентуація уваги митців від суспільних проблем на приватні, від зовнішнього світу на внутрішній світ людини, від визначення колективних цінностей на пошуки особистісної ідентичності [1, с. 187]. На літературній арені заявляють про себе так звані письменниці-«індивідуалістки» Лін Бай, Чень Жань, Хун Ін, Сюй Сяобін та ін. У виборі засобів самовираження вони остаточно відмовляються від маскулітного метанаративу і протиставляють йому «індивідуалізоване жіноче письмо», яке руйнує будь-яку системність наявних мовних практик і стає репрезентантом жіночого тілесного досвіду. У цьому контексті набувають актуальності і розвитку раніше замовчувані або табуйовані теми сестринських та лесбійських взаємин.

Чень Жань, яка здобула освіту на філософському факультеті Пекінського університету, вирізняється з-поміж письменниць-«індивідуалісток» прагненням залучити досвід приватного життя до широких узагальнень про особливості

жіночої екзистенції. Власну творчість (як зразок «індивідуалізованого письма») вона розглядає на маргінесах літературного мейнстріму, керуючись такими принципами: руйнувати усталені/стереотипні очікування читачів, знищувати системність художнього тексту, прагнути новаторства у змісті й формі тощо [2]. Під впливом ідей В. Вульф Чень Жань висуває теорію «трансгендерної свідомості», сутність якої полягає у психологічній андрогінії творчої особистості, а також у тому, що здібності людей повинні оцінюватися за межами гендерно-статевої диференціації. Гармонійне співіснування статей вона бачить у можливості кожної людини знайти душевну рівновагу і спокій. Якщо гетеросексуальні стосунки не призводять до такої рівноваги, то варто шукати її з представниками своєї статі. Важливо, що Чень Жань не абсолютизує альтернативні взаємини, а подає їх як свободу вибору у коханні, що руйнує традиційні уявлення про нормативність і маргінальну «іншість». *«Кохання, – зазначає письменниця, – як і мистецтво, може бути чистим, без будь-яких інших цілей, окрім самих почуттів... Люди мають право обирати собі таке кохання, яке імпонує складу їхньої психіки та схильностям. Це і є справжній гуманізм!»* [3, с. 102]. На основі теорії «трансгендерної свідомості» Чень Жань моделює сестринські і лесбійські стосунки своїх героїнь, а також розкриває психологічні та моральні проблеми виходу за межі гетеросексуальної норми. Актуальність вивчення цієї проблематики полягає у можливості окреслити нові тенденції розвитку китайської жіночої літе-

ратури 90-х років, пов'язані з формуванням амбівалентної ідентичності нової жінки. Поняття «ідентичність» тут розуміється як психосоціальний феномен, що забезпечує відчуття особистості своєї тотожності, цілісності та безперервності існування у просторі та часі [4, с. 28], він ґрунтується на поєднанні біографічного досвіду із практикою соціальної взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тема одностатевого кохання у прозі Чень Жань фрагментарно висвітлена у працях китайських літературознавців. Цзян Яньлі і Цзінь Шенцуй розглядають цю тему в контексті творення жіночої «утопії» [5], Го Хайін осмислює її як результат впливу на світогляд письменниці західних теорій фемінізму [6], Дай Мянхуа досліджує сестринство як важливу складову тематичного репертуару жіночого «індивідуалізованого письма» [7]. Отже, проблема пошуку жіночої ідентичності через висвітлення альтернативних жіночих стосунків китайськими дослідниками не порушується. У вітчизняній синології творчість Чень Жань узагалі не була предметом наукового осмислення.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначення особливостей феномена сестринства і лесбійства в романі Чень Жань «Приватне життя» та повісті «Розкол» як альтернативної ідентичності жінки.

Виклад основного матеріалу. Поняття «сестринство» (sisterhood) до сьогодні не набуло однозначності в науковому просторі. Його почали використовувати західні феміністки на позначення стосунків між жінками, що об'єдналися у знак солідарності. Метафора кровних зв'язків підкреслює відмежування (у сестринській спільноті) і єдність жінок у боротьбі проти утисків патріархату [8, с. 371]. Ключовою ланкою, що пов'язує сестер, є спільний досвід дискримінації. Основною метою сестринства стала деструкція мізогінії як домінуючої концепції жіночого самовизначення. Сестринська спільнота передбачає ідентифікацію жінок з іншими жінками (за межами чоловічої влади і системи цінностей), а також сприяє їх позитивному самоствердженню.

Наукова рецепція поняття «сестринство» у китайському літературознавстві активізує у ньому конотації одностатевого/лесбійського кохання. Із цього приводу Цзян Яньлі і Цзінь Шенцуй [5, с. 57] зауважують, що лесбійські мотиви у творах китайських письменниць суголосні концепції сестринства як чуттєвих/інтимних вза-

емин між жінками, що ґрунтуються на засадах взаємної допомоги та душевного єднання. По суті, дослідники намагаються позбавити лесбійство політичних і фізіологічних конотацій та розчинити у сестринських зв'язках, які за таких умов співвідносяться з «інстинктивним проявом почуттів», «процесом самопізнання», «визначенням [підсвідомих] прагнень» жінок [5, с. 57]. Го Хайін пропонує розуміти лесбійські і сестринські взаємини як вузьке і широке значення феномена одностатевого кохання. Лесбійство вона розглядає у біологічно-клінічному дискурсі, а сестринство – у феміністському [6, с. 59], при цьому звертається до концепції «лесбійського спектру» жіночих стосунків А. Річ. Американська феміністка пропонує ідентифікувати лесбійський досвід як жіночий у цілому і включати у нього не лише тілесно-сексуальні практики, а й «інші форми глибоких взаємовідношень між жінками, зокрема розділення з іншими жінками багатого внутрішнього життя, солідарність у протистоянні чоловічій тиранії, надання й отримання практичної та політичної підтримки» тощо [9]. Саме в такому широкому сенсі пропонує розуміти сестринство Го Хайін. Отже, китайські науковці не проводять чіткої межі між сестринськими і лесбійськими взаєминами в жіночій літературі, роблячи акцент на важливості духовного, психічного та інтелектуального єднання жінок.

У цьому дослідженні під поняттям «сестринство» ми пропонуємо розуміти широкий спектр відносин між героїнями творів Чень Жань (від духовно-емоційного єднання до тілесних практик), які не містять сексуального потягу. Реалізація останнього визначає сутність лесбійських стосунків (як на емоційному, так і на тілесному рівнях).

Китайські дослідники доводять, що схильність до одностатевого кохання у текстах Чень Жань є не вродженою природною особливістю жінок, а «зміненим станом психіки» внаслідок отриманого ними травматичного досвіду взаємин із чоловіками: від батьківської тиранії до зради коханих [5, с. 58; 6, с. 60]. Це підтверджує і мотивація поведінки героїнь роману «Приватне життя», оповідань «Народження спустошеної людини», «Шум в іншому вусі», повісті «Вип'ємо з минулим» та ін. Утім, сам процес духовного і тілесного зближення жінок у названих текстах відображає їх нове самоусвідомлення через вивільнення й актуалізацію традиційно пригнічуваних потягів і бажань.

У романі Чень Жань «Приватне життя» змальовується довгий і складний процес за-родження і розвитку сестринських/лесбійських взаємин між двома героїнями: дівчинкою, а згодом юнкою Ні Ніу-Ніу та її сусідкою вдовою Хе. Кожна з них отримала душевні травми від спілкування з чоловіками: Ні Ніу-Ніу – від жорстокості батька, насмішок і домагань учителя Т; Хе – від зневаги й зрад чоловіка, який рано пішов із життя. Втім, у зближенні героїнь майже не простежується приреченості, а мотиви протесту – лише в поведінці Ні Ніу-Ніу. Зокрема, її обурила знайдена у батьковій шафі книга «Про природу чоловіків і жінок», у якій говорилося: *«Жінка – це отруйне зілля, що дуже швидко визріває. А ще, жінка – це небезпечна, порочна, підступна, жалюгідна тварина»* [10, с. 87]. Висловлена у цьому тексті чоловіча зневага до жінок сприймається героїнею не як окремий факт власного досвіду, а як чоловіча «філософія життя», що впродовж століть формувала суспільну етику і мораль. Чень Жань зауважує, що різниця у духовній організації та прагненнях чоловіків і жінок створила між ними прірву, саме тому іноді людям однієї статі легше вдається досягти взаєморозуміння і згоди, «все відбувається інстинктивно і природно... Однак зрозуміло, що не будь-хто зможе зблизитись із представником своєї статі» [3, с. 101]. Стає очевидною внутрішня суперечність між природністю одностатевих стосунків (як варіанта норми) та їх «виключністю»/«іншістю» (як відхилення від норми). Тому у романі усвідомлення героїнями своєї «іншості» є досить болісним процесом, що містить конфлікт між традиційною системою гендерної ідентичності та самосприйняттям жінок. Цей конфлікт втілюється у двох розгорнутих метафорах дзеркальної кімнати і печери-лабіринту.

В уяві Ні Ніу-Ніу кімната вдови Хе постає гардеробною із дзеркальними стінами, близькою до топосу лабіринту. У цій кімнаті дві жінки постійно переодягаються. Вони мовчать і спілкуються лише умовними знаками-жестами, так ніби за дзеркалами ховаються чоловічі очі, які повсякчас підглядають за ними. Жінки бояться, що хтось розкриє їхню таємницю, бояться плину часу і реакції зовнішнього світу. Промені світла у темній кімнаті породжують ілюзії, в яких жіночі силуети постають то справжніми, то викривленими. Зовні вчуваються плітки, які змушують жінок відчувати тривогу й небезпеку... [10, с. 43–44]. Ця метафора побудована на про-

тиставленні жіночого замкненого/внутрішнього простору та відкритого/зовнішнього чоловічого. С. Шліпченко пов'язує таке протиставлення із функцією місця як механізму контролю. «Це чітко простежується, – говорить дослідниця, – у структурі будинку як перерізу між просторовою організацією (жінку необхідно розміщувати на найбільшому віддаленні від зовнішнього світу) та системою нагляду або стеження (вона контролює усе внутрішнє життя будинку, будучи одночасно контрольованою своїм чоловіком і стінами свого будинку)» [11, с. 127]. У метафорі Чень Жань відтворюються атрибути зовнішнього контролю (чоловічі очі за дзеркалами), а також самі механізми зовнішнього/суспільного конструювання жіночої ідентичності, що ґрунтуються на підгляданні, пліткуванні, фіксації ілюзорних силуетів усередині темної кімнати. Внутрішній жіночий простір двоплановий: з одного боку – це контрольований простір несвободи, з іншого – топос жіночого усамітнення і відвертості. Амбівалентний образ дзеркала використовується авторкою як засіб самопізнання жінок. За К. Юнгом, дзеркало відкриває приховану сутність людини, її Тінь, яку та ніколи не показує світу, ховаючи її за Персоною, за акторською маскою [12, с. 75]. В азійських культурах також досить поширене філософське значення дзеркала як символу самопізнання [13, с. 136]. Героїні Чень Жань, що весь час переодягаються, тобто змінюють свої образи-маски, мають можливість у дзеркальних відображеннях бачити правду про власні близькі стосунки, яка суперечить зовні накинутій нормі, а тому повинна бути прихованою. Сутність цієї правди виражається у метафорі печери-лабіринту. Чень Жань актуалізує символічне значення лабіринту, властиве західним культурам: прохід крізь лабіринт може вказувати на обряд ініціації (просвітлення) або ж напружений процес самопізнання, який часто заходить у глухий кут [13, с. 188].

Печера-лабіринт як простір самоідентифікації жінок подається авторкою у претексті (квазі-епіграфі) до п'ятої глави роману, що має назву «Вдова Хе та відчуття гардеробної»: *«Ця жінка – лабіринт, що за обрисами нагадує печеру, і я провалилася у неї. Тісний простір за нашими тілами наповнився мороком, ніби нас загорнули у ковдру; ми не в змозі розгледіти одна одну – обличчя ніби в тумані; стіни зусібіч відлунюють звуки дощу, і ми не наважуємося голосно говорити. Під нашими ногами – безодня, що не дає ступити й кроку – ні вперед, ні*

назад. Навколо нас простягається порожнеча. Небезпека попереду змушує нас зупинитися, скинути одяг, позбавити тіла важкої ноші, злитися з темрявою. Притамувавши відчуття дотики одна до одної, ми зруйнували існуючі межі...» [10, с. 37]. Цей опис асоціюється з ритуалом ініціації, пов'язаним із всесвітньо поширеним культом Великої Матері або Матері-Землі (*Terra Mater*). Печери, гроти, щілини – це символи материнського лона [14, с. 75], де й відбувається ініціація. Вона передбачає ритуальну смерть і воскресіння людини у новій якості [14, с. 77]. Чень Жань використовує цей ритуал як засіб міфологізації духовного і тілесного єднання жінок, їх включення до умовної сестринської/лесбійської спільноти. За свідченням М. Еліаде, ініціація відтворює ситуацію виникнення хаосу і нового творення з нього впорядкованого космосу, що пов'язане з демонстративним порушенням заборон соціального порядку. Чень Жань руйнує дихотомію хаос – космос, розміщуючи героїнь у гіоцентричному просторі (на це вказує символіка *морозу, темряви, хаосу, безодні, порожнечі*) і закріплює їхній стан як остаточне подолання будь-якої впорядкованості й нормативності. Це значною мірою стосується еротичної складової, яка часто присутня в обряді ініціації.

Аналізований претекстовий уривок активізує і пов'язує досить широкий спектр стосунків між Ні Ніу-Ніу і вдовою Хе. Насамперед (на емоційному рівні) материнська турбота Хе щодо маленької Ні Ніу-Ніу; згодом (на психологічному рівні) сприйняття дівчинкою образу своєї сусідки як фемінного зразка для наслідування у зовнішньому вигляді, поведінці, манері спілкування тощо; далі у процесі дорослішання Ні Ніу-Ніу відбувається формування спільного духовного досвіду, зокрема через інтерес до творів західних модерністів Ф. Кафки, Х.Л. Борхеса, Дж. Джойса, М. Фуко, а також китайських письменниць-феміністок Чжан Цзе та І Лей; зрештою – поява взаємного сексуального бажання. Чень Жань досить докладно описує тілесний потяг жінок через внутрішній монолог Ні Ніу-Ніу: «...вона почала знімати із себе верхній одяг, і стала переді мною, повторюючи мою позу. Ми споглядали одна одну. Мою душу роздирала невимовна напруга, я з нетерпінням чекала, що вона ось-ось відкриє повністю красу свого тіла, кожна її постава викликала моє захоплення і збуджувала мої бажання. Вона – моє дзеркало...» [10, с. 128].

Відвертість і сміливість китайської письменниці обмежується експресивним психологічним описом без натуралістичних подробиць тілесного досвіду. Лесбійські стосунки естетизуються і набувають відтінку нарцисизму (героїні є віддзеркаленням одна одної). С. Бовуар пов'язує жіночий нарцисизм із процесом позитивного самопізнання через відчуження у дзеркалі. «Кожна жінка, поринувши у своє віддзеркалення, падає над простором і часом, над чоловіками, над долею, славою, любов'ю» [15, с. 282]. Саме такі відчуття передає Чень Жань у своєму описі, ілюструючи і власну думку про те, що сучасні жінки не можуть визначати свою цінність, виходячи з усталених критеріїв і стандартів, справжні жінки вже не приймають за основу віри у себе те кохання, яке вони отримують від чоловіків [3, с. 99].

У прозі Чень Жань відверті описи тілесного потягу між жінками трапляються досить рідко, натомість авторка вдається до стратегій замовчування або інакомовлення. Китайська дослідниця Лі Вей називає такі стратегії «ілюзорною естетизацією», тобто прагненням письменниці уникати зображення натуралістичних подробиць і занурюватися в оніричний простір, у спогади про минуле, наповнене містикою та стійким присмаком аристократичної самозакоханості [16, с. 16].

На особливу увагу заслуговує повість Чень Жань «Розкол», яку китайські літературознавці називають «маніфестом сестринства» [7, с. 55], а також «маніфестом сучасного китайського фемінізму, розрахованого на кмітливого читача, що здатний за толерантними висловлюваннями побачити гостру критику» [2]. Історія близьких взаємин героїнь цієї повісті – Дай Ер і Юнь Нань – подається у контексті спростування гендерних ролей і стереотипів. Чень Жань по-новому оцінює різницю у способі мислення та суспільно-культурних пріоритетах чоловіків і жінок. Лише в жіночій культурі, на думку авторки, можлива остаточна відмова від гендерно-статевих оцінювання та реалізація засад трансгендерної свідомості, тоді як домінуюча чоловіча культура завжди ґрунтуватиметься на принципі першості гендерної диференціації. Героїні твору розмірковують над ідеєю заснування жіночої спільноти, в якій була б відсутня гендерна дискримінація. Вони відмовляються від назви «Друга статя» (за С. Бовуар), що змушує визнати існування чоловічої «першої статі» з відповідними цінностями і стандартами, натомість обирають

назву «Розкол». За спостереженням професора Дай Мянхуа, ця назва активізує новий сенс виразу *«Ми перш за все люди, і лише потому – жінки»*. Він більше не передає химерного відчуття «свободи» і «рівності», а відтворює рішуче налаштування сучасних жінок, їхнє прозріння і самоусвідомлення в умовах реальності [7, с. 55]. Результатом такого прозріння є пошук гармонії і заспокоєння в ідеальній жіночій спільноті, де серед іншого легітимізується одностатеве кохання як «почуття поза статтю». Героїня Дай Ер зізнається: *«Я найбільше сподіваюся перемістити стаття людини поза її особистісні характеристики... Я гадаю, що взаємний потяг властивий не лише чоловічо-жіночим відносинам, насправді він також являє собою давно знехтуваний життєвий потенціал нашого жіночого спілкування»* [17, с. 263].

Ідея сестринства у повісті «Розкол» передбачає розкриття прихованого потенціалу жіночої культури не лише у практичному, а й у трансцендентному вимірі. Із цією метою Чень Жань звертається до прийому художнього оніризму. Вона поєднує психоаналітичну (найближчу до юнгівської) інтерпретацію сновидіння з автентичною для китайської культури його буддисько-даоською концепцією. К. Юнг розглядає сновидіння як «спонтанне самозображення актуальної ситуації у безсвідомому, відтвореної у символічній формі» [19, с. 298]. У китайській літературі пізньомінської доби (XVI ст.) сон також подається як «прообраз пророчого відіння», який є внутрішнім і віртуальним, але розгортається на межі зовнішнього і свідомого бачення [20, с. 152]. У буддиській традиції сон не протиставляється дійсності, він є «однією з маніфестацій різних форм ілюзорності» [18, с. 434], «символом несубстанційності та примарності оточуючого «реального» світу» [18, с. 430]. Зрештою мотив сну в китайській літературі набуває подвійного сенсу: з одного боку, це знак символічної реальності, що виражає внутрішню правдивість досвіду митця, з іншого – сон переносить внутрішній досвід на зовнішній світ, перетворюючи символічне на дійсне [20, с. 155]. Таким чином, стирається межа між сном і реальністю, ілюзією і правдою, життям і смертю.

У повісті Чень Жань головна героїня Дай Ер, яка разом із подругою повертається у рідне місто, засинає під час перельоту. В оніричній реальності відбувається авіатроща, після якої Дай Ер потрапляє у небесне царство. Вона намагається знайти там подругу Юнь Нань і зізнати-

ся їй у своїх почуттях, про які не наважувалася сказати за життя. Героїня зустрічає на небі Бога у подобі старої жінки, схожої на померлу матір Юнь Нань. Вона є втіленням архетипу Великої Матері, що володіє сакральним знанням, закарбованим у фразі: *«...лише жінка може найкраще зрозуміти іншу жінку, найщиріше пожаліти її»* [17, с. 279]. Слухаючи настанови старої, Дай Ер усвідомлює правдивість власного чуттєвого досвіду і відверто проектує його на взаємини з Юнь Нань: *«Якщо я не зможу жити разом із тобою, то я б воліла зробити тебе своєю близькою сусідкою, адже я не можу більше витримати самотнього існування. Ми повинні зібрати навколо себе всіх шляхетних жінок і створити сестринську спільноту»* [17, с. 280]. Прямолинійність зізнання, що апелює до остаточного самоусвідомлення героїні, опанування нею власної Самості (за К. Юнгом) усе ж таки не долає проблему «правдивості ілюзії». Упевненість і сміливість Дай Ер визначаються лише обставинами оніричної дійсності, яку важко подолати, не зруйнувавши цілісності самосприйняття. Вона відчуває себе у лабіринті безкінечного ілюзорного простору: *«Прокинутися – не значить повернутися до стану свідомості, а значить – повернутися до попереднього сну. Сни слідуєть один за одним без кінця, так ніби їх кількість дорівнює числу піщинок на землі»* [17, с. 281].

Стара жінка стає провідником Дай Ер в оніричному просторі, вона застерігає героїню від зневіри і запевняє у можливості прокинутись, коли «небо стане ясним». Цей образ асоціює із просвітленням «жіночої свідомості», що має витіснити сумніви й упередження. Стара дарує Дай Ер низку намистин – промовистий символ сестринської спільноти: *«Коли вони [камінці] відокремлені один від одного і розсіпані повсюди, то жоден із них нічим не прикметний, якщо ж їх поєднати у намисто, то всі ці незвичайні камінці засяють у своїй неповторності»* [17, с. 281]. За слушним спостереженням Дай Мянхуа, новаторство цього образу полягає у тому, що Чень Жань уперше показує жіночу дружбу (сестринство) не з погляду особливостей характеру та набутого травматичного досвіду, а з погляду екзистенційного «розриву» між жінками у маскуліноцентричному суспільстві [7, с. 55]. Героїні твору намагаються подолати цей розрив шляхом порушення зовнішніх (суспільних) та внутрішніх (психологічних) табу. Втім, цей процес видається неоднозначним, він залишається у просторі між дійсністю та ілюзіями.

У фінальній сцені Дай Ер наважується запропонувати Юнь Нань спільне життя (модель нетрадиційної родини), та погоджується. Однак коли Дай Ер хоче стиснути руку подруги, то відчуває лише «рукав, схожий на пучок мокрої соломи». Вона розгублено випускає із рук здобуте вві сні намисто, і камінці розлітаються по всій підлозі. Промовисті символи бутафорної руки і розсипаного намиста вказують на ілюзорну можливість реалізувати індивідуальний жіночий потенціал та подолати закостенілу систему суспільних упереджень і стереотипів.

Висновки і пропозиції. Тема сестринства та лесбійства у прозі Чень Жань розкриває процес альтернативної ідентифікації жінки у декількох його аспектах. *По-перше*, спростовується мізогінійна системи конструювання гендерної ідентичності (метафора ілюзорних силуетів жінок у темній кімнаті). *По-друге*, визнається взаємний потяг жінок як підсвідоме прагнення рівноваги і задоволення. У спектрі жіночих стосунків акцентується духовне й інтелектуальне єднання (досягнення Самості). Тілесно-сексуальні практики корелюють із хаосом та «руйнуванням меж» як природним простором жіночого буття (метафора печери-лабіринту). *По-третьє*, сестринська спільнота сакралізується (через благословення Великої Матері) як така, що містить одвічний потенціал позитивного самовизначення жінки. Втім, інакомовні стратегії письма Чень Жань (метафоризація, оніризм, «ілюзорна естетизація») розмивають практичні перспективи альтернативної ідентифікації жінки.

Подальше компаративне вивчення феномена сестринських і лесбійських взаємин у прозі Чень Жань, Лінь Бай, Хун Їн та ін. китайських мисткинь відкриє перспективи глибокого осмислення феномена «жіночого індивідуалізованого письма» як репрезентанта жіночого тілесного досвіду.

Список використаної літератури:

1. 马春花. 被缚与反抗——中国当代女性文学思潮论. — 济南: 齐鲁出版社, 2008. — 345页.
2. 陈染、萧钢. 另一扇开启的门——陈染访谈录 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://mingjia.xiusha.com/c/chen_ran/zi_003.htm.
3. 陈染. 超越性别意识与我的创作 // 中国新时期女性文学研究资料. — 济南: 山东文艺出版社, 2004. — 99–103 页.
4. Эриксон Э.Г. Идентичность: юность и кризис / Э.Г. Эриксон. — М. : Прогресс, 1996. — 344 с.
5. 蒋艳丽、金生翠. 嫖娼情结与女性“乌托邦”的建构——陈染小说姐妹情谊解读 // 甘肃高师学报. — 2008. — 第13卷, 第20期. — 57–60页.
6. 郭海鹰. 从女同性恋书写看西方女性主义理论对陈染的影响 // 广东外语外贸大学学报. — 2010. — 第21卷, 第2期. — 59–62页.
7. 戴棉花. 陈染: 个人和女性的书写 // 当代作家评论. — 1996. — 第3期. — 47–56页.
8. Encyclopedia of Feminist Literary Theory / [ed. by E. Kowaleski Wallace]. — London – New York : Routledge Taylor & Francis Group, 1996.
9. Рич А. Обязательная гетеросексуальность и лесбийское существование / А. Рич [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.artinitiatives.org/ru/content/obyazatelnaaya-geteroseksualnost-i>.
10. 陈染. 私人生活. — 南昌: 百花洲文艺出版社, 2014. — 236页.
11. Шліпченко С. Гендер: погляд з архітектурної перспективи / С. Шліпченко // Гендер і культура. — К. : Факт, 2001. — С. 121–130.
12. Юнг К.Г. Архетип и символ / К.Г. Юнг [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://royallib.com/book/yung_karl/archetip_i_simvol.html.
13. Трессидер Д. Словарь символов / Д. Трессидер [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/JekTresidder/index.php.
14. Еліаде М. Священне і мирське / М. Еліаде // Священне і мирське. Міфи, сновидіння і містерії. Мефістофель і андрогін. Окультизм, ворожитство та культурні уподобання. — К. : Основи, 2001. — С. 6–113.
15. Бовуар С. Друга стать : в 2 т. / С. де Бовуар. — К. : Основи, 1994. — Т. 2. — 390 с.
16. 季伟. 禁忌的改写——剖析新时期小说中的女性同性恋现象 // 株洲师范高等专科学校学报. — 2003. — 第8卷, 第4期. — 14–17页.
17. 陈染. 破开 // 无处告别: 陈染中篇小说精品. — 北京: 作家出版社, 2009. — 256–284页.
18. Штейнер Е.С. «Зыбкий мост сна»: сны и сновидцы в японской традиции / Е.С. Штейнер // Русская антропологическая школа. Труды. — М. : Изд. центр РГГУ, 2009. — Вып. 6. — С. 430–443.
19. Юнг К.Г. Структура и динамика психического / К.Г. Юнг. — М. : Когито-Центр, 2008. — 480 с.
20. Малявин В.В. Сумерки Дао. Культура Китая на пороге нового времени / В.В. Малявин. — М. : ИПЦ «Дизайн. Информация. Картография» ; Астрель ; АСТ, 2003. — 436 с.

Исаева Н. С. Тема сестринства и лесбиянства в прозе Чень Жань: поиск новой идентичности

В статье предпринята попытка определения особенностей изображения феномена сестринства и лесбиянства в романе современной китайской писательницы Чень Жань «Частная жизнь» (1995 г.) и повести «Раскол» (1995 г.) как альтернативной идентичности женщины.

Ключевые слова: современная китайская женская проза, сестринство, лесбиянство, гендерная идентичность.

39

Isaieva N. The theme of sisterhood and lesbianism in the Chen Ran's prose: the search for a new identity

The article deals with studying of the theme of sisterhood and lesbianism in the Chen Ran's novels "Private Life" (1995) and "Split" (1995) as the alternative identification of women.

Key words: contemporary Chinese women's prose, sisterhood, lesbianism, gender identity.